Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 12 czerwca 1933 r. 875.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"N a u j o j i R o m u v a" o m o ż l i w o ś c i n o w e g o G r u n w a l d u .Tygodnik "Naujoji Romuva" zamieszcza artykuł dr. Bartuszki, poświęcony sytuacji, jaka się wytworzyła w Kłajpedzie po ostatnich wyborach /VI.1933/. Streszczenie:

Dzięki znanej solidarności niemieckiej, po zamknięciu przez Hitlera lóż masońskich w Niemczech, utraciła również podstawę istnienia kłajpedzka loża z ul.Lipowej, stanowiąca filję berlińskiej loży "Memfisu", a posiadająca w gronie swych członków szereg wybitnych osobistości z pośród Niemców kłajpedzkich z prezesem Dyrektorjatu Schreiberem na czele. Wykryta niedawno afera Quitschau - Wilke rzuciła cień na lożę ul.Lipowej i wzburzyła ludność przeciwko masonerji. Ponieważ przywódcy najsilniejszych dotychczas partyj niemieckich - Landwirtschaftspartei i Volksparteinależeli również do loży masońskiej, prałat von Saass wyzyskał nastroje ludności i odniósł w wyborach niespodziewane dla niego samego zwycięstwo. Saassa czeka wielka praca nad sanacją stosunków w gospodarce miejskiej Kłajpedy, gdzie dotychczasowe rządy działające pod hasłem "Los von Litauen" prowadziły do ruiny.

Sytuacja w Kłajpedzie jest nadal niepewna. Nadchodzą nowe czasy, nowa polityka, nowa ekonomja, gospodarka finansowa, nowi ludzie i reorganizacja całego aparatu administracyjnego, o ile naturalnie von Saass wypełni swe obietnice. Polityka loży ul.Lipowej stanęła ludności kłajpedzkiej kością w gardle. Jeżeli szersze warstwy dokładnie zrozumieją zgubną dla kraju działalność dotychczasowych władców, pchających do ruiny i zaprzepaszczających miljonowe zapomogi rządowe i wpływy sportu - przeklną one rządzące doniedawna wszechwładnie dwie partje. Sejmik kłajpedzki oraz Dyrektorjat przybiorą inny wygląd.

Być może, że ta zmiana psychologji kłajpedzian spowoduje zmianę dotychczasowej niezmiernie szkodliwej polityki litewskiej w Kłajpedzie, gdzie dotychczas setki nauczycieli obcokrajowców otwarcie germanizują młodzież litewską, zaś tysiące urzędników - obywatele hitlerowskich Niemiec pobierają niepomiernie wygórowane wynagrodzenia. Kłajpedzka loża masońska rozporządzała urzędnikami władz miejskich i autonomicznych do gubernatora kraju włącznie. Ona też przyczyniła się do zawarcia przez Voldemarasa niekorzystnego dla Litwy traktatu gospodarczego z Niemcami oraz kierowała dotychczas polityką litewską w stosunku do Niemiec, gdyż niektórzy politycy litewscy zostali w r.1918 wpisani do berlińskiej loży "Memfisu",gdzie uzyskali tytuły honorowe XVIII-go stopnia.

Szczęściem dla Litwinów Hitler zlikwidował berlińskie loże masońskie a tem samem i lożę kłajpedzką. Likwidując je wyzwolił on zarazem polityków litewskich od zobowiązań, które dali oni loży berlińskiej w r.1918-tym. Polityka litewska może, jak się zdaje, stać się obecnie niezależną od nikogo, narodową w całem tego słowa znaczeniu. Świat nie będzie patrzył na Litwę krzywem okiem. Dla kraju litewskiego bije nowa godzina - zbliża się czas nowego Grunwaldu.

"L i e t u v o s Ž i n i o s" o r o k o w a n i a c h h a n d l o w y c h z N i e m c a m i ."Lietuvos Žinios" Nr.128 z 8.VI.1933 r. Art.p.t."W sprawie rokowań handlowych z Niemcami". Streszczenie:

Z powodu różnych doniosłych przyczyn litewsko-niemieckie stosunki handlowe odegrywały dla Litwy zawsze wybitną rolę, zwłaszcza po uzyskaniu niepodległości. Stopniowo jednak wskutek podwyższenia przez Niemcy ceł, wprowadzenia ograniczeń wwozowych i walutowych stawały się one coraz bardziej niekorzystne dla Litwy, aż doszło obecnie do tego, że pasywa w ciągu ostatnich trzech miesięcy wyniosły 6 milj.litów. Stawiając Litwie coraz bardziej wygórowane żądania, Niemcy zacieśniają wciąż ograniczenia bez względu na elementarne zasady sprawiedliwości.

Obecnie, gdy od pewnego czasu toczą się rokowania w sprawie reorganizacji stosunków handlowych z Niemcami, przy braku dokładnych wiadomości o stawianych przez obie strony żądaniach, krążą wersje,iż tematem obrad są nietylko kwestje handlowe. Łączenie spraw gospodarczych z politycznemi w charakterze kompensacji jest nader niepożądane i wręcz niedopuszczalne, gdyż prowadzi do niebezpiecznych powikłań. Dla Litwy jedną z najpoważniejszych kwestyj jest kwestja Kłajpedy, na gruncie której niejednokrotnie okazało się, że Niemcy niezaw-

sze postępują zgodnie z traktatami. Dla Litwy koniecznem jest, by państwo ościenne nie miało najmniejszej możności wtrącania się w jej życie wewnętrzne i by wszystko, co się tyczy stosunków handlowych z zagranicą spoczywało w rękach państwa.

Ponieważ toczące się rokowania mają na celu reformę i uzupełnienie dotychczasowej umowy handlowej, mającej, jak wiadomo, liczne braki, należy pamiętać, że jednym z najważniejszych jej braków jest nieuwzględnienie potrzeb portu kłajpedzkiego. Koniecznem jest zatem dążenie do zapewnienia Kłajpedzie warunków życia i rozwoju.

K r o n i k a .

D a l s z y c i ą g l i t e w s k o - n i e m i e c k i c h r o k o w a ń h a n d l o w y c h .Prasa kowieńska /z 8.VI.1933 r./:Dn. 7 czerwca r.b. przybyli do Kowna dwaj delegaci niemieckiego M-stwa Spraw Zagr. dr.Wolf i dr.Gassker. Zostali oni wydelegowani dla rozpatrzenia łącznie z delegacją litewską szeregu kwestyj prawnych, związanych z litewsko-niemieckiemi rokowaniami handlowemi. Po rozstrzygnięciu tych kwestyj rokowania zostaną wznowione. Dn.8 czerwca odbędą się w Kownie narady obu ekspertów niemieckich z delegacją litewską.

Prasa kowieńska /z 9.VI.33/ donosi, iż w litewskich kołach politycznych panuje niezadowolenie z powodu tego, że zamiast delegacji handlowej dla prowadzenia dalszych rokowań z Niemcami przybyli jedynie dwaj prawnicy dla zbadania rzekomo kwestyj prawnych, związanych z układami.Koła miarodajne dopatrują się w tem świadomego odwlekania rokowań przez Niemcy, co wskazuje, że nie mają one zamiaru poczynienia na korzyść Litwy jakichkolwiek ustępstw, gdyż nie chodzi im o pozytywne wyniki rokowań.

W związku z tym stanem rokowań z Niemcami litewskie M-stwo Spr.Zagr. szykuje się do podjęcia rokowań handlowych z Anglją, które się w krótkim czasie rozpoczną niezależnie od tego czy dojdzie do porozumienia z Niemcami.

Projektowana jest również większa aktualizacja większych stosunków handlowych z Francją, ponieważ wwóz towarów francuskich do Litwy ostatniemi czasy wzrasta. W związku ze zwiększeniem się importu francuskiego zostaną podjęte układy z Francją celem wyjednania ulg dla eksportu litewskiego do Francji w sensie zwiększenia kontyngentów.-

O p i n j a h i t l e r o w c ó w o p r z y s z ł e j l i t e w s k o - n i e m i e c k i e j u m o w i e h a n d l o w e j .Prasa litewska /z 8.VI.1933 r./ donosi z Kłajpedy, iż jeden z przywódców narodowych socjalistów w Tylży wygłosił przemówienie o litewsko-niemieckich rokowaniach handlowych. Mówca wskazał, że przyszła niemiecko-litewska umowa handlowa będzie pierwszą umową zawartą przez rząd Hitlera i zasadnicze jej uchwały mogą mieć znaczenie dla całej Rzeszy.

Nadto mówca zaznaczył, że przyszła umowa handlowa zniesie obcą zasadę największego uprzywilejowania i ureguluje kwestję małego ruchu granicznego w sensie wyrównania praw kłajpedzian i mieszkańców Tylży. Mieszkańcom Kraju Kłajpedzkiego również ma być przyznane prawo czynienia zakupów w Tylży.

T r u d n o ś c i e k s p o r t u l i t e w s k i e g o d o N i e m i e c .Prasa kowieńska /z 9.VI.1933 r./:Litewska Izba Handlowa rozesłała wszystkim eksporterom w Litwie ankietę z zapytaniem o trudnościach, na jakie natrafiają przy eksporcie do Niemiec. W odpowiedzi na ankietę eksporterzy oświadczyli, iż eksport do Niemiec hamują ograniczenia dewizowe, wysokie taryfy celne, kontyngenty i wszelkiego rodzaju przepisy sanitarne. Z racji wymienionych trudności eksport litewski do Niemiec spadł do minimum, podczas, gdy import nie wykazuje żadnej tendencji zniżkowej.-

W y j a z d d e l e g a c j i l i t e w s k i e j d o L o n d y n u .Prasa litewska /z 8.VI.1933/:Lit.Gabinet Ministrów postanowił wydelegować do Londynu na światową konferencję gospodarczą, która zostanie otwarta dn.12 b.m. ministra Spraw Zagr. dr.Zauniusa, wiceministra Skarbu Indryszunasa i posła litewskiego w Londynie p.Sidzikauskasa. Zaunius i Indryszunas wyjeżdżają do Londynu 10 b.m. W końcu czerwca r.b. wyjeżdzają do Londynu w celu rokowań handlowych z Anglją dyr.Dep.Handlowego i Dep.Ekonomicznego M.S.Z. pp.Norkajtis i Kuzminskas. W litewsko-angielskich rokowaniach handlowych weźmie także udział minister Zaunius.

"Koelnische Ztg." o mowie dr.Zauniusa wygłoszonej na święcie Małej Litwy. "Lietuvos Aidas" Nr.128 /VI.1933/:"Koelnische Ztg.", komentując mowę ministra Zauniusa, wygłoszoną na święcie Małej Litwy zaznaczył, iż mowę tę można uważać za odpowiedź na wielką mowę Hitlera w sprawie przerzucenia ruchu narodowych socjalistów na teren Kraju Kłajpedzkiego.

W odpowiedzi na oświadczenie ministra Zauniusa, iż Litwa energicznie i stanowczo będzie broniła swej niepodległości, o ileby jej ktokolwiek próbował narzucić obcą wolę,"Koeln.Ztg." zaznacza, iż Niemcy wcale nie zamierzają zagrażać niepodległości Litwy, gdyż przeciwnie Niemcy zainteresowane są zachowaniem niepodległości Litwy.

Nowy poseł finlandzki w Litwie."Lietuvos Žinios" Nr.129 /VI.1933/:Prezydent Finlandji mianował posła w Estonji i Łotwie także na stanowisko posła finlandzkiego w Litwie.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"Lietuvos Aidas" o odstępstwach "Musų Vilnius" od właściwej linji."Lietuvos Aidas" Nr.128 z 9.VI.1933 w przeglądzie prasy poddaje krytyce wystąpienia organu związku Wyzw.Wilna "Musų Vilnius". Streszczenie:

"Musų Vilnius" ostatniemi czasy, jakgdyby dla rozmaitości poczyna w niektórych swych artykułach zbaczać. Tak np. w Nr.15/16, pisząc o swej taktyce "M.V." opowiada takie rzeczy, iż wątpliwem jest, czy mogą być one uzgodnione z wytycznemi państwa i sprawą wyzwolenia Wilna. Np. "M.V." pisze:"Oto przykład, odbywa się powiedzmy "Dzień Wilna" w mieście X. Wszystko układa się zgodnie i pięknie lecz oto ta czy inna grupa wyłamuje się z ogólnego porządku, co w jednem miejscu tłumaczy się nieporozumieniem, w drugiem ambicją, w innem zaś ustosunkowaniem się względem rządu i t.p."

Ma się tu bezwzględnie na myśli "Dzień Wilna" zorganizowany w dn.12 maja w Kownie,gdy zorganizowany pochód został przez atejtininków wykorzystany dla dokonania demonstracji przeciwko prezydentowi Republiki i rządowi. Zamiast stanowczego potępienia wykorzystania "Dnia Wilna" dla demagogicznych interesów partyjnych "M.V." proponuje wychowującą "łagodność". Rozwiązłość taka i "delikatność" prowadzą nie do Wilna lecz do chaosu partyjnego,bardzo oddalonego od Wilna. Wszyscy pamiętają z "delikatność" przed dwoma miesiącami poczęła skłaniać się wprost do kompromisów. Obecnie "M.V." powtarza stary komunał socjaldemokratów, iż występując przeciwko Polakom Litwa powinna odróżniać wykonawców zagarnięcia Wilna i miłych włościan polskich i niewłościan, którzy o umowie suwalskiej nawet nic nie wiedzieli... Usprawiedliwiając w ten sposób faktycznie można usprawiedliwić nietylko atejtininków lecz i samego Żeligowskiego, który faktycznie wypełnił tylko wolę Piłsudskiego. Można też w ten sposób zajść tam,gdzie pieprz rośnie. Wreszcie "M.V." rozumie, iż w sprawie wyzwolenia Wilna niezbędne są bardziej stanowcze posunięcia lecz uważa, iż do tego można będzie dorosnąć stopniowo. Stanowczość jednak sama nie rodzi się, a wypuszczona z rąk wiotczeje i przeradza się w "delikatność".

Kronika.

Projekt ustawy o ochronie państwa.Prasa kowieńska /z 8.VI.1933/:Swojego czasu lit.M-stwo Spr.Wewn.opracowało projekt ustawy o ochronie państwa. Z chwilą wejścia w życie tej ustawy miałby być zniesiony stan wojenny. Obecnie ze źródeł miarodajnych donoszą, iż projekt wspomnianej ustawy znów się stał aktualny i w krótkim czasie wpłynie na porządek dzienny obrad Gabinetu Ministrów.

Dalsza redukcja poborów urzędniczych. Prasa kowieńska /8.VI.1933/:Lit.Gabinet Ministrów postanowił zmniejszyć o 25% djety urzędników M-stwa Rolnictwa, wysyłanych na specjalne prace. Redukcja ta dotyczy geometrów, techników, agronomów, instruktorów, weterynarzy i in.urzędników, wysyłanych na prowincję w celu podniesienia poziomu gospodarstwa rolnego. Urzędnicy ci,którzy pobierali dotąd 10 lt. dziennie, będą pobierali po 7 i pół lita.-

87